

แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

พ.ศ. 2550-2565

GUIDELINES FOR THE CREATION OF THAI DANCE AT THE GRADUATE LEVEL IN STATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 2007-2022

ณัฐกานต์ บุญศิริ* NATTHAKAN BUNSIRI*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พ.ศ. 2550 - 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย เพื่อสร้างองค์ความรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนางานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในอนาคต การวิจัยนี้มีความสำคัญเนื่องจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว สังคม ชุมชน การศึกษา สุขภาพ สุขภาวะและคุณภาพชีวิต การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศ และยังเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาเอกสาร วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ จำนวน 53 ฉบับ และคัดเลือกวิทยานิพนธ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์เป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 ฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบจุดเด่นในการขับเคลื่อนด้วยแนวคิด "ศิลปินนักวิชาการ" ที่ใช้การปฏิบัติเป็นฐานการวิจัย รูปแบบการสร้างสรรค์มีความเฉพาะเจาะจงในการทำทลายขนบเดิม เช่น การผสมผสานวรรณกรรมตะวันตกเข้ากับนาฏกรรมไทย และการตีความสัญลักษณ์ทางศาสนาผ่านนาฏศิลป์ร่วมสมัยและสื่อประสม งานวิจัยโดดเด่นด้วยการประยุกต์ใช้ "รูปแบบศิลปินนักวิชาการ" ที่เน้นการเล่าเรื่องแบบองค์รวมและการผสมผสานทางวัฒนธรรม ทำให้นาฏศิลป์เป็นเครื่องมือสะท้อนความเป็นจริงทางสังคม สร้างประสบการณ์ร่วม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมผ่านนวัตกรรมอย่างมีพลวัต

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์นาฏศิลป์/ นาฏศิลป์ร่วมสมัย/ นาฏศิลป์ไทย

* อาจารย์ ดร., สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย, ภาควิชานาฏศิลป์, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
Natthakan.bunsiri@gmail.com.

* Lecturer Dr., Department of Dance, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University,
Natthakan.bunsiri@gmail.com.

Receive 14/6/67 Revise 2/10/67 Accept 5/11/67

Abstract

This research article is part of the "Graduate Thai Dance Creation in Public Higher Education Institutions A.D. 2007-2022" project. The study aims to investigate and analyze the forms and approaches of creative dance in graduate programs at public universities in Thailand, with the goal of generating knowledge and guidelines for future development in the field. The research emphasizes the importance of creative dance as a catalyst for national development, impacting economic growth, tourism, social cohesion, community engagement, education, health, well-being, quality of life, and the nation's image. Moreover, creative dance plays a crucial role in preserving and promoting Thai cultural heritage. This qualitative research employs documentary research, examining 53 theses related to creative dance. Six theses aligned with the research objectives were selected as case studies for in-depth analysis and synthesis. The study utilizes meta-ethnography and content analysis as methodological frameworks. The findings reveal a prominent drive rooted in the "Scholar-Artist" concept, utilizing Practice-led Research. The creative forms specifically challenge traditional conventions, such as integrating Western literature into Thai dance dramas and interpreting religious signs through contemporary Thai dance and mixed media. The research is distinguished by the application of the "Scholar-Artist model," which emphasizes holistic storytelling and cultural amalgamation, thereby transforming dance into a dynamic tool for reflecting social realities, creating shared experiences, and preserving cultural heritage through innovation.

Keywords: Dance Creation/ Contemporary Dance/ Thai Dance

บทนำ

การสร้างสรรคานาฏศิลป์เป็นกระบวนการที่ “ผันแปร” ไปตามปัจจัยแวดล้อมทาง “เวลา” “สถานที่” และ “ตัวบท” โดยปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมนาฏศิลป์ จึงมีอาจแยกขาดจากกันได้ ดังนั้น องค์ความรู้ในการสร้างสรรคานาฏศิลป์จึงไม่ได้เป็นศาสตร์ที่โดดเดี่ยว แต่มีความเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ ทั้งสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยมี “นาฏศิลป์” เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนองค์ความรู้เหล่านี้ ด้วยเหตุนี้ กระบวนการสร้างสรรคานาฏศิลป์จึงจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ “พื้นที่สร้างสรรค์” ที่มีการ “วิจัยเป็นฐาน” เนื่องจากการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในทุกสาขา ดังเช่น ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศที่ใช้การวิจัยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้จากภายในประเทศ โดยเฉพาะภูมิปัญญา ประสบการณ์ และศิลปะวัฒนธรรม เพื่อ “เปลี่ยน” จาก “ผู้รับ” เป็น “ผู้สร้าง” องค์ความรู้ที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การเติบโตของหลักสูตรนาฏศิลป์ โดยเฉพาะด้านการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความท้าทายใหม่แก่ผู้เรียนที่ต้องทำหน้าที่ทั้ง “ศิลปิน” และ “นักวิจัย” ควบคู่กันไป การสร้างสรรคานาฏศิลป์จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่เริ่มปรากฏในงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ มีการตั้งสมมติฐานและระเบียบวิธีวิจัยที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการ “เปิดพื้นที่” ให้ “ศิลปินและนักวิชาการ” ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา นาฏศิลป์ร่วมกัน ถึงแม้จะมีงานวิจัยสร้างสรรค์เกิดขึ้นมากมาย แต่ประเทศไทยยังขาดการศึกษาเชิงลึกถึงวิธีวิทยาและลักษณะเฉพาะของงานวิจัยเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรคานาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชานาฏศิลป์ และเป็นฐานข้อมูลสำหรับนักวิจัยรุ่นหลังในการต่อยอดและพัฒนานาฏศิลป์ให้เป็นระบบต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการสร้างสรรคานาฏศิลป์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย (ภายใต้ขอบเขตวิทยานิพนธ์ที่ระบุเป็นการสร้างสรรคานาฏศิลป์ไทย)

ความคิดสร้างสรรค์กับการสร้างสรรคานาฏศิลป์ในประเทศไทย

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางปัญญาที่ต่อเนื่องและอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง (กรมวิชาการ, 2534) โดยเป็นการผสมผสานระหว่างความคิดเดิมและความคิดใหม่ (สิริญากร สดแสงจันทร์, 2547, น. 12-13.) ที่มีเหตุผล แปลกใหม่ และมีประโยชน์ ความคิดสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้จากความสามารถในการคิด และ/หรือความสามารถในการสร้างสรรค์ ซึ่งอาจมีอยู่ในบุคคลคนเดียวกัน หรือคนละคนก็ได้ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็น

ความสามารถในการคิดหาคำตอบหรือแนวคิดใหม่ ๆ ที่มีองค์ประกอบคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ (สุวิทย์ คำมูล, 2547, น. 9.)

งานวิจัยของ D.W. MacKinnon (MacKinnon, 1965, p. 273.) ในปี 1965 มีความสำคัญต่อการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ในสาขาจิตวิทยา โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพกับความสามารถในการสร้างสรรค์ในกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถสูงในหลากหลายสาขา ผลการศึกษาพบว่า นักสร้างสรรค์มีคุณลักษณะบุคลิกภาพที่โดดเด่น ได้แก่ ความเปิดกว้าง ความเป็นอิสระทางความคิด ความยืดหยุ่น และความสามารถในการรับมือกับความไม่แน่นอน นอกจากนี้ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของความเข้าใจและการเชื่อมโยงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งช่วยให้นักสร้างสรรค์สามารถสร้างผลงานที่ลึกซึ้งและสื่อสารอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยชิ้นนี้ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่วนความคิดสร้างสรรค์ในศิลปินนั้นเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและลึกซึ้ง ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การสร้างผลงานที่สวยงาม แต่ยังรวมถึงการสื่อสารแนวคิด การแสดงออกทางอารมณ์ และการสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม ศิลปินหลายคนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทดลองวัสดุ เทคนิค และรูปแบบการนำเสนอ เพื่อสร้างผลงานที่น่าสนใจ และถ่ายทอดข้อคิดและความรู้สึกที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในประเทศไทย (Creative Thai Dance)

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและทรงคุณค่า โดยเป็นการผสมผสานระหว่างความคิดสร้างสรรค์ องค์ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ นาฏศิลป์มิใช่เพียงการเคลื่อนไหวร่างกาย แต่เป็นการสื่อสารความรู้สึกและความคิดของผู้แสดงผ่านการเคลื่อนไหวที่มีความหมาย การศึกษาและวิเคราะห์นาฏศิลป์จึงครอบคลุมทั้งมิติทางวิชาการและศิลปะ

ในปัจจุบัน การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในประเทศไทยได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการผลักดันให้เกิดการศึกษาเชิงลึกทางทฤษฎีและการวิจัย ทำให้ผลงานมีความลึกซึ้งและแสดงออกถึงตัวตนของศิลปินได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การนำนาฏศิลป์มาประยุกต์ใช้ในสื่อต่าง ๆ และการผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักสร้างสรรค์สามารถเข้าถึงผู้ชมได้หลากหลายกลุ่มมากขึ้น และสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับวงการนาฏศิลป์ไทย

ความเป็นศิลปินนักวิชาการในประเทศไทย

การศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ “ศิลปินนักวิชาการ” สามารถนำเสนอความสัมพันธ์เชิงลึกในลักษณะ “ศิลปะอย่างเป็นวิชาการ” โดยศิลปินนักวิชาการเป็นผู้ที่สามารถผสานความรู้ความสามารถด้านศิลปะเข้ากับความรู้ทางวิชาการอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังสามารถวิจัย วิเคราะห์ และนำเสนอผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของตนได้เป็นอย่างดี ด้วยศิลปินนักวิชาการมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมพรมแดนระหว่างงานวิชาการกับศิลปะ โดยสามารถตีความและวิเคราะห์ผลงานศิลปะเชิงลึก ทำให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายและความสำคัญของงานศิลปะได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และนำเสนอมุมมองใหม่ ๆ ในการตีความผลงานได้ในคราวเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2543, น. 58.) ได้ให้ข้อสังเกตว่าศิลปินนักวิชาการแต่ละท่านมีวิธีการศึกษาและตีความที่แตกต่างกันไปตามความเชี่ยวชาญและความสนใจเฉพาะด้านของตน ความหลากหลายนี้สะท้อนให้เห็นในงานวิจัยและผลงานทางวิชาการ ซึ่งอาจเน้นไปที่แง่มุมต่าง ๆ ของนาฏยศิลป์ เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปะ มานุษยวิทยา หรือการศึกษา ดังนั้นการทำความเข้าใจนาฏยศิลป์จึงเป็นเรื่องของการสังเคราะห์มุมมองที่หลากหลายเหล่านี้เข้าด้วยกัน โดยตระหนักว่าแต่ละมุมมองนั้นมีคุณค่าและข้อจำกัดในตัวเอง สำหรับแนวคิด Practice-led/Practice Based Research ปรีชา เกาทอง (2557, น. 5-11.) ให้ความเห็นว่าศิลปินนักวิชาการต้องทำงานสร้างสรรค์โดยให้การปฏิบัติเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความรู้ใหม่ในสาขานั้น ๆ โดยเน้นความรู้ที่ได้จากกระบวนการศึกษาและการสร้างสรรค์ ที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของผลงาน หรือการพัฒนาความรู้ในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ในสาขาหนึ่ง ๆ

วิโชค มุกตามณี (2565, 18 กรกฎาคม.) อธิบายเสริมว่า งานวิจัยแบบ Practice-led Research สำหรับศิลปินนักวิชาการจะถูกขับเคลื่อนด้วยผลงานภาคปฏิบัติและการนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะและผลงานศิลปะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ นอกจากนี้ยังเน้นเรื่องการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงระหว่างการทำงานของศิลปินแต่ละคนที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้เลยว่าผลลัพธ์สุดท้ายของงานวิจัยจะเป็นอย่างไร ในส่วนของนักวิชาการละคร พรรัตน์ ดำรง (2560, น. 8-24.) ได้อธิบายเพิ่มว่า "การปฏิบัติเป็นการวิจัย" (Practice as Research) สำหรับศิลปินนักวิชาการนั้น ถือเป็นกระบวนการสำคัญสำหรับศิลปินนักวิชาการในการวิเคราะห์งานสร้างสรรค์ของพวกเขา เพื่อให้ได้มุมมองใหม่เกี่ยวกับกระบวนการทำงานของพวกเขา พร้อมทั้งเป้าหมายและผลลัพธ์ของผลงาน

กล่าวโดยสรุป ศิลปินนักวิชาการ คือ บุคคลที่สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีความหมายและมีความลึกซึ้งทั้งในด้านศิลปะและวิชาการได้ พวกเขามีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างโลกของศิลปะและโลกของวิชาการ การวิจัยสร้างสรรค์จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวงการศิลปะและวิชาการของประเทศไทยให้ก้าวหน้าต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ จำนวน 53 ฉบับ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ถึง 2565 ที่เผยแพร่บนฐานข้อมูลออนไลน์ และคัดเลือกวิทยานิพนธ์ที่มีวัตถุประสงค์ระบุการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยเป็นกรณีศึกษาจำนวน 6 ฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ดังตารางสรุปดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	รายละเอียด
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	ใช้แหล่งข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ห้องสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ และสถาบันวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ใช้แบบฟอร์มการรวบรวมข้อมูล (Data Extraction Form) และเช็คลิสต์การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Checklist) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญ
การเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลของการสังเคราะห์งานวิจัย	อ่านและทำความเข้าใจเนื้อหา แนวคิด และผลการวิจัยของงานวิจัยแต่ละชิ้น และแปลงข้อมูลจากรูปแบบเอกสารเป็นข้อความที่สามารถวิเคราะห์ได้
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	ระบุคำศัพท์และแนวคิดหลัก เช่น แนวทางการสร้างสรรค์ กรอบแนวคิด วิธีวิจัย ผลการวิจัย สรุปผล ข้อเสนอแนะ

จากนั้นทำการจัดหมวดหมู่ที่ปรากฏในข้อมูลแต่ละชิ้น สรุปผลและตีความในบริบทของคำถามการวิจัย สังเคราะห์แนวคิดหลักจากงานวิจัยจากกรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 6 ฉบับ เปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์และความแตกต่าง สร้างแนวคิดใหม่หรือทฤษฎีจากการสังเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล และจัดทำรายงานและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย แนวทางการสอนและการฝึกอบรมในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความท้าทายในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเปรียบเทียบวิธีการและแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พ.ศ. 2550-2565 จำนวน 53 ฉบับ พบข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในช่วงเวลาดังกล่าวทั้งหมด 53 ฉบับ โดยส่วนใหญ่มาจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (52 ฉบับ) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (1 ฉบับ)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลักของวิทยานิพนธ์เหล่านี้มี 9 ท่าน โดยเรียงลำดับจากจำนวนวิทยานิพนธ์ผลงานสร้างสรรค์ที่อยู่ในความดูแลมากที่สุด ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ศาสตราจารย์ ดร.วีระชาติ เปรมานนท์ อาจารย์ ดร.วิษุตา วุฑฒิตย์ รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ขาญสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ บุญเพ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี อาษายุทธการ และอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ สันติอัครวรรณ ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลักมากที่สุด 41 ฉบับ

ช่วงเวลาที่มีการสร้างสรรค์ผลงานมากที่สุดคือ พ.ศ. 2558 (10 ฉบับ)

การวิจัยส่วนใหญ่เป็นเชิงคุณภาพ (57.7%) รองลงมาคือการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (42.3%)

เนื้อหาของงานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย (48.1%) และนาฏศิลป์สากล (51.9%)

ในด้านข้อมูลเชิงคุณภาพ (ภาพรวม) พบว่าวิทยานิพนธ์แต่ละฉบับ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่แตกต่างกันไป โดยมีการใช้กรอบแนวคิดการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลาย เช่น ทฤษฎีการเล่าเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัย สัญญะวิทยา และแนวคิดทางพุทธศาสนา

ตารางที่ 2 สรุปข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ (ภาพรวม)

ที่มา : ผู้วิจัย

หัวข้อ	จำนวน (ฉบับ)	สัดส่วน%
ปีที่เผยแพร่		
- พ.ศ. 2550 – 2555	15	28.8
- พ.ศ. 2556 – 2560	21	38.5
- พ.ศ. 2561 – 2565	17	32.7
ประเภทการวิจัย		
- การวิจัยเชิงคุณภาพ	30	57.7
- การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ	22	42.3
เนื้อหาของงานวิจัย		
- การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย	25	48.1
- การสร้างสรรค์นาฏศิลป์สากล	27	51.9

สรุปผลการดำเนินการวิจัย/ อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย (ภาพรวม) พบว่า ประเภทการวิจัยส่วนใหญ่เป็น วิจัยเชิงคุณภาพ และมีข้อสังเกตจากข้อมูลพบว่า ผู้วิจัยใช้กระบวนการเชิงคุณภาพในส่วนของการเก็บข้อมูลและในกระบวนการสร้างสรรค์ด้วยวิธีการนี้ทั้งหมด และจะปรากฏวิจัยเชิงปริมาณในส่วนของการเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้ชมหลังชมการแสดงแล้วเป็นสำคัญ

ในด้านความหลากหลายของเนื้อหางานวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์นาฏศิลป์สากล มีจำนวนมากกว่าการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ พบว่าสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง ทั้งจากภูมิหลังและแรงบันดาลใจส่วนบุคคล ไปจนถึงการนำข้อมูลประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีการเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในด้านการออกแบบและสร้างสรรค์นาฏศิลป์ให้มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์เชิงลึก (6 ฉบับ)

1. นวัตกรรมการแสดงหุ่นกระบอกไทย เรื่อง เนมิราช (นิเวศ แววมณ, 2560, น. 1-4.) : เน้นการสร้างสรรค์รูปแบบหุ่นและการแสดงหุ่นกระบอกไทยแนวใหม่สำหรับเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มีการผสมผสานศิลปะดั้งเดิมเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และปรับบทละครให้เข้ากับยุคสมัย

2. ละครไทยเรื่อง เฮเลนแห่งทรอย (จารุพงศ์ จันทรี, 2563, น. 1-6.) : สร้างสรรค์ละครไทยจากวรรณกรรมกรีก โดยผสมผสานศิลปะไทยและกรีกโบราณเข้าด้วยกัน เน้นการปรับเนื้อเรื่องและรูปแบบการแสดงให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย

3. ลอดิลกล่อมฟ้า : การผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับละครตะวันตกเพื่อสร้างอัตลักษณ์ละครสมัยใหม่ของไทย (พรรณศักดิ์ สุขี, 2562, น. 241-245.) : เป็นการค้นคว้าและทดลองสร้างสรรค์ละครเวทีไทยเพื่อจัดแสดงในต่างประเทศ โดยใช้รูปแบบงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์และงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ละครไทยสามารถสื่อสารกับผู้ชมต่างชาติได้อย่างดีและมีอัตลักษณ์ ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ 4 ขั้นตอน

4. การสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย (ธีรพรรณ อติศัยการดี, 2557, น. 1-6.) : นำบทประพันธ์เรื่อง "ทวิภพ" ของหม่อมย่นตีมาดัดแปลงเป็นบทละครนาฏศิลป์ เพื่อสร้างแนวคิดและโครงสร้างละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย โดยมีสมมติฐานว่าละครนาฏศิลป์ที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันต้องแสดงถึงบริบทของคนในยุคนี้ และวิธีการสมัยใหม่สามารถนำมาเสนอรูปแบบละครยุคใหม่ได้

5. การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ (มาลีณี อาชายุทธการ, 2556, น. 1-6.) : ศึกษาแนวคิดในการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ ผ่านการแสดงชุด "เพนดูลัม: อีสท์แอนด์ เวสต์ อิน อะ โลฟ ออฟ ดานซ์" (Pendulum: East and West in a Life of Dance) ซึ่งสร้างสรรค์และแสดงเดี่ยวโดย นราพงษ์ จรัสศรี ในปี พ.ศ. 2526

6. การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพุทธศาสนา (กิตติกรณ นพอุดมพันธ์, 2554, น. 133-134.) : สร้างสรรค์และค้นหาแนวทางในการออกแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสัญลักษณ์

ของดอกบัวในพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีสัญญาวิทยา สัญลักษณ์และความหมายของดอกบัวในพุทธศาสนา นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดดอกบัวในงานนาฏยศิลป์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์นาฏยศิลป์สร้างสรรค์จากวิทยานิพนธ์ กรณีศึกษา 6 ฉบับ
ที่มา : ผู้วิจัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ	กระบวนการสร้างสรรค์	ความรู้จากวิทยานิพนธ์
1. นวัตกรรมการแสดงหุ่นกระบอกไทย เรื่องพระเนมิราช (2560)	- การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยหลายชิ้น - การตีความและเปรียบเทียบแนวคิด - การสร้างองค์ความรู้ใหม่ - การใช้ประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อมูล	- การออกแบบท่าทาง - การบังคับหุ่น - การใช้สื่อประกอบ - การออกแบบดนตรีและเพลงประกอบ	- การพัฒนาบทละคร - การออกแบบหุ่นและฉาก - การใช้สื่อประสม - การประเมินผล
2. ละครไทยเรื่องเฮเลนแห่งทรอย (2563)	- ศึกษาองค์ประกอบของการแสดงโขน ละคร และวรรณกรรมต่างประเทศ - สร้างละครไทยเรื่องใหม่โดยปรับเนื้อหาให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย	- การออกแบบท่ารำ - การสร้างกระบวนการท่ารำ - การฝึกซ้อมนักแสดง - การปรับเปลี่ยนท่ารำ	- การผสมผสานนาฏกรรมไทยกับวรรณกรรมตะวันตก - การปรับใช้รูปแบบการแสดงโขน - การปรับปรุงเนื้อเรื่องให้เข้ากับบริบทไทย - การสร้างตัวละครที่มีมิติ - การออกแบบเครื่องแต่งกายและฉาก - การบรรจุมusic - การพากย์และเจรจา - การฝึกซ้อมและการแสดง
3. ลอดิลกลุ่มฟ้า : การผสมนาฏยศิลป์ไทยกับละครตะวันตกเพื่อสร้างอัตลักษณ์	- การสังเคราะห์องค์ความรู้จากหลากหลายสาขา - การตีความวรรณคดี "ลิลิตพระลอ"	- การผสมผสานนาฏยศิลป์ไทยกับนาฏยศิลป์สากล	- ละครไทยสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ	กระบวนการสร้างสรรค์	ความรู้จากวิทยานิพนธ์
ละครสมัยใหม่ของไทย (2562)	- การเชื่อมโยงงานวิจัยต่าง ๆ - การนำเสนอเรื่องเล่า - การสะท้อนกลับ	- ความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ในการเต้นรำ - การตีความและการสร้างสรรค์ - การฝึกซ้อมและการแสดง	- การตีความวรรณคดีเรื่อง "ลิลิตพระลอ" - การนำแนวคิดของสตานิสลาฟสกีมาใช้ในการแสดง - การใช้สัญลักษณ์ในการแสดง - การใช้กระบวนการทำฟอนเจิงดาบ - อติรูปสภาวะในการแสดง
4. การสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย (2557)	- การสังเคราะห์ (Synthesizing translations) - การแปลความหมาย (Translating idioms) - การสังเคราะห์การแปลความหมาย (Synthesizing translations)	- แรงบันดาลใจ - การวางแผน - การทดลอง - การสร้างสรรค์ - การนำเสนอ	- ประวัติและพัฒนาการของละครนาฏศิลป์ไทย - ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ - กระบวนการสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ - การนำบทประพันธ์ "ทวิภพ" มาสร้างสรรค์ - การใช้สื่อประกอบการแสดง
5. การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่ (2556)	- การสังเคราะห์องค์ความรู้จากหลากหลายแหล่ง - การวิเคราะห์เชิงลึก - การตีความและการสร้างความหมายใหม่ - การนำเสนอประสบการณ์ส่วนตัว - การสะท้อนอัตลักษณ์และวัฒนธรรม - การสร้างความเข้าใจร่วมกัน	- การนำเสนอการเล่าเรื่อง - การสะท้อนกลับ - การให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างสรรค์ - เน้นการทำงานร่วมกัน - การทดลองและปรับปรุง - การนำเสนอผลงาน	- ความหมายและพัฒนาการของนาฏศิลป์ไทย - นาฏศิลป์ร่วมสมัย - การอนุรักษ์และสร้างสรรค์ - คนรุ่นใหม่ - การแสดงออกทางนาฏศิลป์

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ	กระบวนการสร้างสรรค์	ความรู้จากวิทยานิพนธ์
	- การสร้างความรู้และความเข้าใจใหม่		- องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ - แนวคิดในการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่
6. การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพุทธศาสนา (2554)	- การรวบรวมและตีความข้อมูลเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของดอกบัวในพุทธศาสนา - การสะท้อนประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยในการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมคำสอน - การสร้างบทสนทนากับงานวิจัยอื่น ๆ - การเปิดพื้นที่สำหรับการตีความใหม่ - การนำเสนอความรู้ในรูปแบบใหม่	- แรงแบนดาลใจจากสัญลักษณ์ดอกบัว - การออกแบบลีลาท่าทางที่สื่อความหมาย - การใช้สัญลักษณ์ร่างกาย - การผสมผสานนาฏศิลป์ไทยและตะวันตก - การใช้กระบวนการสร้างสรรค์ทำต้น - การใช้ดนตรีประกอบการแสดง	- ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้น (ศาสนาและความดี) - ดอกบัวเปรียบกับเวไนยสัตว์ (บัวสีเหล่า) - ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของผู้ปฏิบัติธรรม (ใจแห่งธรรม)

วิทยานิพนธ์นาฏศิลป์สร้างสรรค์ส่วนใหญ่มีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการศึกษาเอกสาร นอกจากนี้ ยังมีการนำประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยมาใช้ในการศึกษาด้วย วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีการผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยดั้งเดิมกับศิลปะร่วมสมัย และการนำแนวคิดจากศาสตร์อื่นๆ เช่น วรรณกรรม ศาสนา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน การวิจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในประเทศไทย และแสดงให้เห็นว่านาฏศิลป์สามารถเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสะท้อนความเป็นจริงทางสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ผลจากการวิจัยจากเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ พบว่าการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษามี “รูปแบบ” ที่หลากหลายและน่าสนใจ ได้แก่

ตารางที่ 4 รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปแบบการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์จากการวิเคราะห์ เนื้อหา	ตัวอย่าง	จุดเด่น
1. การสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ที่ผสมผสานศิลปะดั้งเดิมเข้ากับศิลปะร่วมสมัย	การแสดงหุ่นกระบอกไทยเรื่องพระเนมิราช (2560) ที่นำเสนอรูปแบบใหม่ของการแสดงหุ่นกระบอกไทยที่ผสมผสานองค์ประกอบสมัยใหม่ เช่น กราฟิกแอนิเมชัน เทคนิคการฉายภาพและดนตรีสมัยใหม่เข้ากับศิลปะการแสดงหุ่นกระบอกไทยแบบดั้งเดิม	ทำให้นาฏศิลป์ดั้งเดิมมีความน่าสนใจและเข้าถึงผู้ชมได้หลากหลายกลุ่มมากขึ้น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่อาจไม่คุ้นเคยกับรูปแบบดั้งเดิม
2. การนำวรรณกรรมต่างประเทศมาดัดแปลงเป็นศิลปะการแสดงไทย	ละครไทยเรื่องเฮเลนแห่งทรอย ที่นำเนื้อเรื่องจากวรรณกรรมกรีกมาจัดแสดงในรูปแบบละครไทย	เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และเป็นการเปิดรับอิทธิพลจากต่างประเทศ ทำให้ศิลปะการแสดงไทยมีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น
3. การสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย	ละครนาฏศิลป์ไทยเรื่อง "ทวิภพ" ที่นำบทประพันธ์ที่ได้รับความนิยมมาดัดแปลงเป็นบทละคร และใช้สื่อสมัยใหม่ เช่น ภาพและวิดีโอประกอบการแสดง	ทำให้ละครไทยมีความทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น สามารถดึงดูดผู้ชมรุ่นใหม่ได้ดี
4. การสร้างงานนาฏศิลป์เชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์	การแสดงชุด "เพนดูลัม: อีสท์แอนด์เวสต์ อิน อะ โลฟ ออฟ ดานซ์" ของนราพงษ์ จรัสศรี ที่ผสมผสานนาฏศิลป์ไทยและบัลเลต์เข้าด้วยกัน	เป็นการอนุรักษ์และสืบสานนาฏศิลป์ไทยในขณะเดียวกันก็สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ
5. การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากสัญลักษณ์ทางศาสนา	การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพุทธศาสนา โดยนำเสนอหลักธรรมคำสอนเรื่อง "บัวสี่เหล่า"	เป็นการเชื่อมโยงศิลปะและศาสนาเข้าด้วยกัน ทำให้ผลงานมีความหมายและลึกซึ้งมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยมี “แนวทาง” ที่หลากหลายและน่าสนใจ ประกอบไปด้วย

ตารางที่ 5 แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย

แนวทาง	คำอธิบาย
1. การวิจัยเชิงสร้างสรรค์	กระบวนการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงใหม่ โดยนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายผลงาน
2. การผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ	การนำความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา เช่น วรรณคดี ศาสนา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดง
3. การทำงานร่วมกันเป็นทีม	การทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ศิลปิน และนักแสดง เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ
4. การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สื่อมัลติมีเดีย และเทคนิคการถ่ายภาพ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดง
5. การทดลองและปรับปรุง	กระบวนการทดลองและปรับปรุงผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์

ผลจากการวิจัยยังสะท้อนลักษณะของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษาว่ามีจุดเด่น ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ลักษณะสำคัญของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย

ประเด็นสำคัญ	รายละเอียด
1. การอนุรักษ์ศิลปะการแสดงดั้งเดิม	งานวิจัยทั้ง 6 ชิ้น เน้นการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะการแสดงดั้งเดิมของไทย เช่น หุ่นกระบอก และนาฏศิลป์ไทย โดยนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจและเข้าถึงได้สำหรับคนรุ่นใหม่
2. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	งานวิจัยแต่ละชิ้นมีการนำเสนอแนวคิดและเทคนิคใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เช่น การใช้สื่อผสม การผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับตะวันตก การใช้สัญลักษณ์ทางศาสนา และการนำเสนอวรรณกรรมต่างประเทศในรูปแบบนาฏกรรมไทย

ประเด็นสำคัญ	รายละเอียด
3. การวิจัยที่หลากหลาย	งานวิจัยทั้ง 6 ชิ้น มีความหลากหลายในประเด็นที่ศึกษา ตั้งแต่ การพัฒนาการแสดงหุ่นกระบอก การสร้างสรรค์ละครไทยร่วมสมัย การผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับตะวันตก ไปจนถึงการนำสัญลักษณ์ทางศาสนา มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผลการวิจัย พบว่ามีความท้าทายของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นปัญหาของการเข้าถึงและการนำไปใช้อย่างได้แก่

1. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย : งานวิจัยบางชิ้นอาจมีเนื้อหาที่เข้าใจยากสำหรับผู้ชมทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางศาสนา ซึ่งอาจต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพุทธศาสนาพอสมควร
2. ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง : งานวิจัยบางชิ้นอาจมีข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติจริง เช่น การแสดงที่ต้องใช้งบประมาณสูง หรือการแสดงที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อน

อภิปรายผล

“ศิลปินนักวิชาการ” (Scholar-Artist) คือบุคคลที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญทั้งในด้านศิลปะและด้านวิชาการ ซึ่งบทบาทของศิลปินนักวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและยกระดับวงการศิลปะและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยปัจจุบันและอนาคต

1. การสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าและความหมาย ศิลปินนักวิชาการมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและแนวคิดทางศิลปะอย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้เหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และสะท้อนถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้ง ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ “นวัตกรรมการแสดงหุ่นกระบอกไทย เรื่อง พระเนมิราช” ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์รูปแบบการแสดงหุ่นกระบอกไทยแนวใหม่ที่ผสมผสานองค์ประกอบสมัยใหม่เข้ากับศิลปะดั้งเดิม สะท้อนถึงค่านิยมและความเชื่อในสังคมไทย และวิทยานิพนธ์ “การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพุทธศาสนา” ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงศิลปะและศาสนาเข้าด้วยกัน และสะท้อนหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา

2. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ศิลปินนักวิชาการมีความสามารถในการทำวิจัยเพื่อศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์องค์ความรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้เดิม และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวงการศิลปะและสังคมไทย ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ “ถอดรื้อกล่อมฟ้า การผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับละครตะวันตกเพื่อสร้างอัตลักษณ์ละครสมัยใหม่ของไทย” ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้จากหลายสาขาวิชา เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย และนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ละครเวทีเรื่อง

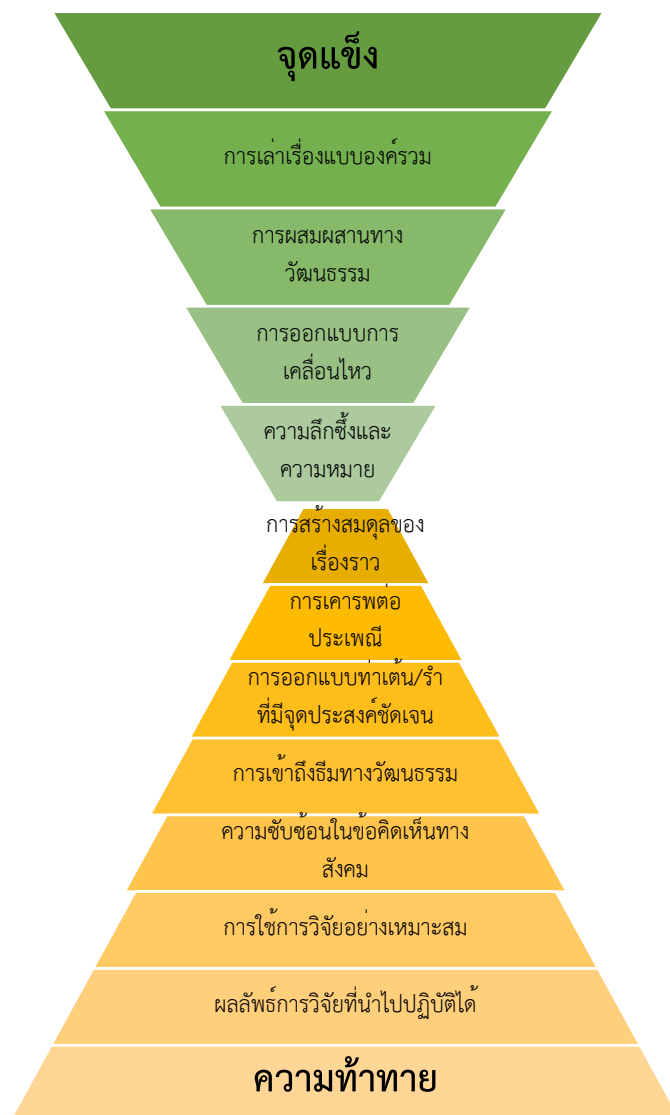
“ลวดลายลุ่มฟ้า” และวิทยานิพนธ์ “การสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการของละครไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ร่วมสมัย

3. การเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ ศิลปินนักวิชาการมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรมให้กับสังคม ทั้งในระดับสถาบันการศึกษาและในวงกว้าง ซึ่งจะช่วยสร้างความตระหนักและความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมไทย อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนรุ่นใหม่ ในการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมไทยต่อไป ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ “การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่” ผู้วิจัยได้ศึกษาการแสดงชุด “เพนดูลัม: อีสท์แอนด์ เวสต์ อิน อะ โลฟ ออฟ ดานซ์” ของ นราพงษ์ จรัสศรี เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยสำหรับคนรุ่นใหม่

4. การเป็นผู้นำทางความคิดและการเปลี่ยนแปลง ศิลปินนักวิชาการสามารถเป็นผู้นำทางความคิดและสร้างแรงบันดาลใจให้กับสังคมในการมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปะและวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ ยังสามารถเป็นกระบอกเสียงในการสะท้อนปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ในสังคมผ่านผลงานศิลปะ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ “ละครไทยเรื่อง เฮเลนแห่งทรอย” ผู้วิจัยได้ทำทนายชนบเดิมของละครไทย โดยนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ใช่เรื่องรามเกียรติ์ และยังล้อเลียนชนบการแสดงโขนและละครในบางส่วน

5. การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย ศิลปินนักวิชาการสามารถสร้างความร่วมมือและเครือข่ายกับศิลปิน นักวิชาการ และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยยกระดับวงการศิลปะและวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ “ลวดลายลุ่มฟ้า : การผสมนาฏศิลป์ไทยกับละครตะวันตกเพื่อสร้างอัตลักษณ์ละครสมัยใหม่ของไทย” ผู้วิจัยได้นำเสนอละครเวที “ลวดลายลุ่มฟ้า” ที่ประเทศแคนาดา ซึ่งเป็นการเผยแพร่ศักยภาพของศิลปินไทยและละครไทยสู่สายตาชาวต่างชาติ

6. การปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ศิลปินนักวิชาการต้องมีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยนำเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานศิลปะ เพื่อให้เข้าถึงผู้ชมในวงกว้างและทันสมัย ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ “การสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ผู้วิจัยได้นำสื่อมัลติมีเดีย เช่น ภาพและวิดีโอ มาประกอบการแสดง เพื่อสร้างความน่าสนใจและเข้าถึงผู้ชมรุ่นใหม่

ภาพที่ 1 Advance Thai Dance Artistic Model (ศิลปินนักวิชาการ)

ที่มา : ผู้วิจัย

การบูรณาการทฤษฎีการเล่าเรื่อง ในนาฏศิลป์เป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเล่าเรื่องที่สามารถดึงดูดผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเล่าเรื่องที่ดียังสร้างโครงเรื่องที่น่าสนใจและสะท้อนอารมณ์ได้อย่างลึกซึ้ง อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาโครงสร้างการเล่าเรื่องเพียงอย่างเดียวอาจจำกัดการแสดงออกทางสร้างสรรค์ ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้มีการสำรวจรูปแบบการเล่าเรื่องที่ไม่เป็นเส้นตรงและนามธรรมเพื่อเพิ่มความหลากหลายและมีผลกระทบได้เช่นกัน **การผสมผสานระหว่างสมัยใหม่และดั้งเดิม** เป็นแนวทางที่สร้างการยอมรับได้ เพราะเป็นการเคารพมรดกวัฒนธรรมและยังสามารถสร้างความเกี่ยวข้องในปัจจุบันได้ การผสมผสานนี้เสริมสร้างรูปแบบศิลปะและดึงดูดผู้ชมได้กว้างขึ้น อย่างไรก็ตาม การผสมผสานดังกล่าวควรเสริมสร้างรูปแบบดั้งเดิมและนำมุมมองใหม่ ๆ มาเพิ่ม ไม่ควรทำให้รูปแบบดั้งเดิมอ่อนลง **การออกแบบท่าเต้น/ ท่ารำสร้างสรรค์** เป็นการเน้นความสำคัญของการเคลื่อนไหวที่สามารถถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ได้ ทั้งนี้ท่าเต้น/ ท่ารำ ควรสนับสนุนเป้าหมายของเรื่องราวหรือธีมของชิ้นงาน ไม่ใช่เพียงแค่การแสดงทักษะ

ทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว การรวมแนวคิดทางปรัชญาและวัฒนธรรมเข้ามาในนาฏศิลป์สามารถเพิ่มความลึกและความหมายให้กับการแสดง ทำให้การแสดงมีคุณค่ามากกว่าเพียงแค่การให้ความบันเทิง อย่างไรก็ตาม ต้องมั่นใจว่าแนวคิดเหล่านี้ถูกนำเสนออย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ชมที่ไม่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมสามารถเข้าใจได้ การนำเสนอประเด็นร่วมสมัย เช่น ภาวะโลกร้อนและความสมานฉันท์ทางสังคมในนาฏศิลป์สะท้อนถึงบทบาทของศิลปะในการสนทนาทางสังคม การนำเสนอธีมเหล่านี้ควรมีความซับซ้อนและลุ่มลึกเพื่อหลีกเลี่ยงการสอนสั่งหรือการลดความซับซ้อนของปัญหาลง การสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วยการวิจัยเป็นการเน้นย้ำถึงวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะอย่างมีระเบียบวินัย ทำให้ผลงานมีพื้นฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ แต่ความท้าทายคือการแปลงงานวิจัยให้เป็นรูปแบบที่เข้าถึงได้และน่าสนใจสำหรับผู้ชม โดยไม่ทำให้ดูเชิงวิชาการเกินไป ดังนั้นการเรียกร้องให้มีกระบวนการวิจัยนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในอนาคตจึงเป็นการแสดงถึงกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งดีสำหรับการวิวัฒนาการของรูปแบบศิลปะ และการวิจัยดังกล่าวต้องนำไปสู่ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมในผลงานแห่งอนาคตด้วย

แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา

ในโลกของนาฏศิลป์หรือศิลปะการเคลื่อนไหว ผลงานที่สร้างขึ้นไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความงดงามและความซับซ้อนเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก และประสบการณ์ชีวิตของผู้สร้าง การใช้การเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างประณีตสามารถสร้างความหลงใหลและประทับใจให้กับผู้ชมได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษานี้ มีแนวทางที่เป็นลักษณะเฉพาะสำคัญหลายประการ

1. การสร้าง “ผลงาน” ที่เน้นการเคลื่อนไหว เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนและความพิถีพิถันในการออกแบบและวางแผนการเคลื่อนไหวของร่างกาย ด้วยการเคลื่อนไหวที่ถูกจัดวางอย่างประณีต ไม่เพียงแต่แสดงถึงความงดงามและความซับซ้อนของผลงานเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความตั้งใจและความหลงใหลของผู้สร้าง ที่ตั้งใจสร้างสรรค์ผลงานให้มีความประณีตในทุก ๆ รายละเอียด

2. การนำเสนอ “เรื่องราว” ผ่านทางการเคลื่อนไหว เป็นการใช้ศิลปะการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ผลงานที่สร้างขึ้นจะเน้นการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการเคลื่อนไหว ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมได้สัมผัสและรับรู้ถึงความรู้สึกและประสบการณ์ที่มีความสำคัญและลึกซึ้ง การเคลื่อนไหวในแต่ละท่วงท่ามีความหมายและเป้าหมายเพื่อสร้างการสื่อสารที่ลึกซึ้งกับผู้ชม

3. การนำเสนอ “ความรู้สึกและอารมณ์” ผ่านทางการเคลื่อนไหว เป็นวิธีที่ศิลปินใช้เพื่อสร้างประสบการณ์ทางอารมณ์และความรู้สึกที่หลากหลายและมีความหมาย การเคลื่อนไหวแต่ละครั้งสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมรู้สึกถึงความสุข ความเศร้า ความตื่นเต้น หรือความสงบ การใช้การเคลื่อนไหวเพื่อแสดงอารมณ์ต่าง ๆ นี้ทำให้ผลงานมีความหมายและสร้างการเชื่อมโยงทางอารมณ์กับผู้ชมได้อย่างลึกซึ้ง

4. การสร้างผลงานที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิต เป็นการนำเสนอผลงานที่มีการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สร้าง ผลงานเหล่านี้มักสะท้อนถึงเรื่องราวที่มีความหมายและการรับรู้ที่เชื่อมโยงกับ

ประสบการณ์ส่วนตัวของพวกเขา การใช้ประสบการณ์ชีวิตในการสร้างผลงานทำให้ผลงานมีความเป็นเอกลักษณ์และมีความหมายที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

5. การสร้างผลงานที่ไม่เป็นรูปแบบเดียว เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซาก เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหลากหลายและไม่ยึดติดอยู่กับรูปแบบเดิม ๆ การสร้างผลงานที่มีเอกลักษณ์และไม่ซ้ำซากนี้ ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่ใหม่และไม่คาดคิดให้กับผู้ชม ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจและสดใหม่อยู่เสมอ

6. การใช้ความต่อเนื่องเพื่อสร้างผลงาน ผลงานที่สร้างขึ้นอาจมีการใช้ความต่อเนื่องในการสร้างผลงานซึ่งสามารถเสริมสร้างประสบการณ์และความเข้าใจให้กับผู้ชมได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ชมสามารถรับรู้ถึงความต่อเนื่องและการเชื่อมโยงของการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจและประสบการณ์ที่ลึกซึ้งในผลงานนั้น ๆ

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านนาฏศิลป์ในประเทศไทยเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาศิลปินและผู้นำทางวัฒนธรรมรุ่นใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ศึกษาลึกซึ้ง ทดลองสิ่งใหม่ และสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ หลักสูตรนี้เชื่อมโยงโลกวิชาการและโลกศิลปะ เพิ่มพูนองค์ความรู้ และส่งเสริมนวัตกรรมในแวดวงนาฏศิลป์ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศิลปินหลากหลายสาขา

อนึ่งนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นผลมาจากการวิจัยนี้ มีลักษณะสำคัญ สะท้อนถึงการดำรงอยู่ของ “ความเป็นนาฏศิลป์” ซึ่งเป็นมุมมองที่เปิดกว้างและให้ความสำคัญกับศักยภาพของนาฏศิลป์ในการสร้างสรรค์และสื่อสารความหมายในสังคม เนื่องด้วย

1. นาฏศิลป์เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์และปรับเปลี่ยนได้ (Dynamic and Creative Nature of Performing Arts) งานวิจัยในเอกสารนี้สะท้อนให้เห็นว่านาฏศิลป์ไม่ได้เป็นเพียงแค่การแสดงซ้ำ ๆ ตามแบบแผนดั้งเดิม แต่เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่เปิดกว้างสำหรับการทดลองและปรับเปลี่ยนรูปแบบ เนื้อหา และเทคนิคการนำเสนอ ตัวอย่างเช่น การสร้างสรรค์ละครไทยเรื่อง "เฮเลนแห่งทรอย" โดยนำวรรณกรรมกรีกมาผสมผสานกับนาฏกรรมไทย หรือ การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพุทธศาสนา

2. นาฏศิลป์เป็นสิ่งที่สะท้อนความเป็นจริงทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Reflection) งานวิจัยหลายชิ้นในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการนำเสนอประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมผ่านนาฏศิลป์ เช่น การสะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงในสังคม หรือการนำเสนอหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาผ่านการแสดง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านาฏศิลป์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสะท้อนความเป็นจริงทางสังคมและวัฒนธรรม

3. นาฏศิลป์เป็นประสบการณ์ร่วม (Shared Experience) ผลจากการวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ชมในการสร้างความหมายและประสบการณ์จากการแสดงนาฏศิลป์ ตัวอย่างเช่น การใช้สื่อมัลติมีเดีย เทคนิคการฉายภาพ และเทคโนโลยีโลกเสมือน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าตื่นตาตื่นใจและดึงดูดผู้ชมให้มีส่วนร่วมในเนื้อเรื่อง หรือการเปิดพื้นที่ให้ผู้ชมได้ตีความและสร้างความหมายจากการแสดงได้อย่างอิสระ

4. นาฏยศิลป์เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และพัฒนา (Preservation and Development) งานวิจัยหลายชิ้นในงานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นการอนุรักษ์และพัฒนา นาฏยศิลป์ไทยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ที่ผสมผสานระหว่างองค์ประกอบดั้งเดิมและร่วมสมัย การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการนำเสนอประเด็นที่ทันสมัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านาฏยศิลป์เป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตและสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปตามยุคสมัยได้

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย

แนวทางหลัก	รายละเอียด
1. การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	
1.1 การเลือกสาขาที่สนใจ	ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาและเลือกสาขาที่ตนเองสนใจและมีความถนัดเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถพัฒนาความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง
1.2 การศึกษาเชิงลึก	สนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาสาขาที่เลือกอย่างละเอียด ทั้งในด้านทฤษฎี ประวัติศาสตร์ และการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ครอบคลุม
1.3 การพัฒนาทักษะเฉพาะทาง	ส่งเสริมการพัฒนาทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นสำหรับสาขาที่เลือก เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ	
2.1 การประยุกต์ใช้ทฤษฎี	สนับสนุนให้ผู้เรียนนำทฤษฎีและแนวคิดที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ ตีความ และสร้างสรรค์ผลงาน
2.2 การสะท้อนผลงานสู่ทฤษฎี	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการตั้งคำถาม ทบทวน และพัฒนาทฤษฎีและแนวคิดที่มีอยู่
3. การสร้างความเป็นสากลและความเป็นไทย	
3.1 การศึกษาบริบทสากล	ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาและทำความเข้าใจบริบทของศิลปะการแสดงศึกษาในระดับสากล
3.2 การเชื่อมโยงกับบริบทไทย	ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในระดับสากลมาประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของไทย

แนวทางหลัก	รายละเอียด
3.3 การสร้างผลงานที่มีเอกลักษณ์ไทย	ส่งเสริมให้นักศึกษาศรั้งสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและสะท้อนความเป็นไทย
4. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	
4.1 เครือข่ายนักวิชาการและศิลปิน	ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างเครือข่ายกับนักวิชาการ ศิลปิน และผู้ปฏิบัติงานในวงการศิลปะการแสดงศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
4.2 ความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ	สร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดง เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงาน ทำวิจัย และนำเสนอผลงาน
5. การส่งเสริมการเป็นผู้นำและผู้สร้างแรงบันดาลใจ	
5.1 การเป็นผู้นำทางความคิด	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางความคิดในวงการผ่านการสร้างสรรค์ผลงาน การเขียนบทความวิชาการ การนำเสนอในเวทีต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
5.2 การเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานที่สร้างสรรค์และมีความหมาย การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการสร้างสรรคานาฏยศิลป์ในระดับบัณฑิตศึกษา ควรมุ่งเน้นไปที่การนำ "กระบวนการสร้างสรรค์" มาใช้ในการปฏิบัติอย่างเต็มที่ ไม่เพียงแต่การปฏิบัติความคิดเชิงวิชาการ แต่ควรส่งเสริมการพัฒนา “ความคิดที่ลึกซึ้ง” และการเชื่อมโยงระหว่าง “ทฤษฎี” กับ “การปฏิบัติ” ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผลงานมีคุณภาพและมีความเป็นเอกลักษณ์ การศึกษานาฏยศิลป์ในระดับนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจและฝึกฝนทักษะทางความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบที่มีความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การใช้กระบวนการทางนาฏยศิลป์ (Choreographic Method) ควรถูกออกแบบให้เป็นการสำรวจตนเองอย่างลึกซึ้ง ทั้งในแง่อารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ โดยควรมีการฝึกฝนและปรับปรุงกระบวนการสร้างสรรค์อยู่เสมอ เพื่อให้ผลงานที่ออกมาเป็นการสื่อสารที่ตรงใจและสามารถสร้างความเชื่อมโยงกับผู้ชมได้จริง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการวิเคราะห์และทดลองใช้แนวคิดทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Postmodern Theory) เพื่อสร้างความเป็นอิสระในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมถึงการใช้สื่อและเครื่องมือที่หลากหลาย

เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของผลงาน อาทิ การใช้เสียง การแสดงออกทางกาย หรือตัวละคร เพื่อให้การแสดงความหมาย และสามารถเข้าถึงผู้ชมได้มากยิ่งขึ้น

การสร้างสรรคานาฏศิลป์ในลักษณะนี้จึงไม่เพียงแต่มุ่งหวังผลลัพธ์ที่เป็นผลงาน หากแต่ยังมุ่งเน้นถึงกระบวนการที่ช่วยให้ผู้สร้างสรรค์เข้าใจและพัฒนาตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผลงานมีความหมายและคุณค่าอย่างแท้จริงในมุมมองของผู้ชมและผู้สร้างสรรค์นั่นเอง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2534). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการทฤษฎีการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล*. กรมวิชาการ.
- กิตติกรณ นพอดมพันธ์. (2554). *การสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยจากลัญญะดอกบัวในพุทธศาสนา*.
[วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาคุษฎิบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- จารุพงศ์ จันทรี. (2563). *ละครไทยเรื่อง เฮเลนแห่งทรอย*. [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- นิเวศ แวสมณะ. (2560). *นวัตกรรมการแสดงหุ่นกระบอกไทย เรื่อง เนมิราช*. [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ปรีชา เกาทอง. (2557). *แนวทางการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ*. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 19(2). น. 5-11.
- พรรัตน์ ดำรง. (2560). *การปฏิบัติงานและคุณค่าของ “วิจัยการแสดง” สำหรับนักวิชาการด้านการละคร/การแสดง ในมหาวิทยาลัย*. *วารสารดนตรีและการแสดง*. 3(2). น. 8-24.
- พรรณศักดิ์ สุชี. (2562). *ลวดลายลุ่มฟ้า : การผสมนาฏยศิลป์ไทยกับละครตะวันตกเพื่อสร้างอัตลักษณ์ละครสมัยใหม่ของไทย*. [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาคุษฎิบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- มาลินี อาชายุทธการ. (2556). *การสร้างงานนาฏยศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างสรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่*.
[วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาคุษฎิบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ร้สุวรรณ อติชัยการดี. (2557). *การสร้างสรรคละครนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย*. [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาคุษฎิบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- วิโชค มุกดามณี. (2565). *ศิลปินกับการทำงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์*.
http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view. 2565.
- สุวิทย์ คำมูล. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. ภาพพิมพ์.
- สิริญากร สดแสงจันทร์. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). *นาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. หอภาพสุวรรณ.
- MacKinnon, D. W. (1965). Personality and the realization of creative potential. *American Psychologist*. 20(4). 273.